

SLOVENSKI STANDARD

PSIST ISO 1998-1

prva izdaja
1995

Vneseni popravki z dne: 1994-06-15; 1994-10-18; 1995-03-02; 1995-04-04, 95-05-15(lektor
USM prvič);

DSIST maj 1994 Strojna fakulteta Ljubljana, mag. Anželj Mirko, dipl. ing.
OSIST junij 1994 TC NAD / WG 2
PSIST

Naftna industrija - Slovar - 1. del (ekvivalenten z ISO 1998-1:1974)

Petroleum industry - Vocabulary - Part I

Industrie pétrolière - Vocabulaire - Partie I

Deskriptorji: asfalt, bitumen, bencin, mineralno olje, naftna industrija, slovar

ICS 75.160.20

Referenčna številka
SIST ISO 1998-1:1995 (sl)

Nadaljevanje na straneh od 2 do 18

UVOD

Standard SIST ISO 1998-1, Naftna industrija - Slovar - 1. del, prva izdaja, 1995, ima status slovenskega standarda in je ekvivalenten mednarodnemu standardu ISO 1998-1:1974, Petroleum industry - Vocabulary - Part 1, First edition, 1974.

PREDGOVOR

Mednarodni standard ISO 1998-1:1974 je pripravil tehnični odbor Mednarodne organizacije za standardizacijo ISO / TC 28 Petroleum products. Slovenski standard SIST ISO 1998-1:1995 je prevod angleškega besedila mednarodnega standarda ISO 1998-1:1974. V primeru spora glede besedila slovenskega prevoda v tem standardu je odločilen izvirni mednarodni standard v angleškem jeziku. Slovensko izdajo standarda je pripravil tehnični odbor pri USM / TC NAD Naftni derivati, delovna skupina Maziva.

Ta slovenski standard je dne 1995-...-.... odobril direktor USM.

OSNOVA ZA IZDAJO STANDARDARDA

- Prevod standarda ISO 1998-1:1974

OPOMBE

- Povsod, kjer se v besedilu standarda uporablja izraz "mednarodni standard", pomeni to v SIST ISO 1998-1:1994 "slovenski standard".
- Uvod in predgovor nista sestavni del standarda.
- Slovenski standard SIST ISO 1998-1:1995 je ekvivalenten standardu ISO 1998:1974, ker ne vsebuje definicij v ruščini.

VSEBINA	stran
Uvod.....	4
Namen in področje uporabe.....	4
1. Proizvodi in surovine	4
2. Lastnosti in preskusi.....	9
3. Proizvodnja in predelava	12
4. Ostalo	13
Abecedno kazalo - angleško	15
Abecedno kazalo - francosko.....	16

Naftna industrija - Slovar - 1. del

Uvod

Namen tega seznama izrazov in definicij je zadostiti potrebi po mednarodno enakovrednih izrazih, ki se uporabljajo v naftni industriji.

Definicije naj bi se uporabljale v državnih in mednarodnih standardih, niso pa strogo tehnične in niso namenjene za natančne zakonske definicije.

Nadaljnji sezname izrazov, ki bodo sestavljali mednarodni standard, bodo objavljeni, ko bo potrebno, kot dodatni deli ISO 1998.

Namen in področje uporabe

Ta mednarodni standard določa serijo enakovrednih angleških, francoskih in ruskih izrazov, ki se uporabljajo v naftni industriji, s primernimi definicijami v treh jezikih. 1. del vsebuje temeljne izraze.

1. Proizvodi in surovine

1-001 Naravni plin / Natural gas / Gaz naturel

Plinasti ogljikovodiki (v glavnem metan) iz podzemeljskih usedlin, katerih pridobivanje je lahko povezano s pridobivanjem surove nafte. Plin se glede na vsebnost lahko kondenzirajočih ogljikovodikov opisuje kot "moker" ali kot "suh".

Izraz se uporablja tudi za očiščeni proizvod.

1-002 Utekočinjeni naftni plin / Liquefied petroleum gas / Gaz de pétrole liquéfiés

Mešanica lahkih ogljikovodikov, ki so pri normalni temperaturi in tlaku plinasti. V tekočem stanju se vzdržujejo s porastom tlaka ali padcem temperature. Glavne sestavine so propan, propen, butani in buteni.

1-003 Saje / Carbon black / Noir de carbone

Snovno čist, fino porazdeljen ogljik, ki običajno nastane iz plinastih in tekočih ogljikovodikov pri nadzorovanem zgorevanju z omejeno dobavo zraka, tako da je zgorevanje nepopolno.

1-004 Gorivo za reaktivne motorje / Jet fuel / Carburéacteurs (Combustibles pour moteurs à réaction)

Naftni destilati, ki se uporabljajo kot izvor energije v sistemih z reaktivnim pogonom. V širšem pomenu gorivo, ki je primerno za uporabo v letalskih plinskih turbinah.

1-005 Svetilni petrolej / Lamp oil (Kerosine) / Pétrole lampant

Rafinirani naftni destilat, v splošnem namenjen za razsvetljavo in gretje.

1-006 Mast / Grease / Graisse

Poltrdo ali trdo mazivo iz stabilizirane mešanice mineralnega, rastlinskega, živalskega ali sintetičnega olja in mil ali drugih zgoščevalcev. Lahko vsebuje tudi druge sestavine.

1-007 Mazalno olje / Lubricating oil / Huile lubrifiante (Huile de graissage)

Olje, običajno rafinirano, namenjeno predvsem zmanjševanju trenja med površinami, ki se premikajo.

1-008 Vretensko olje / Spindle oil / Huile à broche

Mazalno olje nizke viskoznosti, namenjeno za mazanje manj obremenjenih elementov hitro tekočih strojev (prvotno vretena tekstilnih strojev).

1-009 Cilindrsko olje / Cylinder oil / Huile pour cylindres

Mazalno olje visoke viskoznosti in z visokim plameniščem, uporabno predvsem za mazanje cilindrov in ventilov parnih strojev.

1-010 Detergentno olje / Detergent oil / Huile détergente

Mazalno olje, ki se običajno uporablja v batnih strojih (glej izraz 1-031). Lastnost olja je, da dispergira (fino porazdeli) razkrojne produkte in ostale nečistoče (kontaminante) in jih vzdržuje v suspenziji. Ta lastnost je posledica prisotnosti ustreznih dodatkov (aditivov).

1-011 Strojno olje / Machine oil / Huile mouvement

Olje, ki se uporablja za mazanje gibajočih elementov manj obremenjenih strojev, ki obratujejo pri zmernih temperaturah.

1-012 Belo olje / White oil / Huile blanche

Visoko rafinirano olje, skoraj brezbarvno.

1-013 Izolacijsko olje / Insulating oil / Huile isolante

Olje, ki ima dobre dielektrične lastnosti in se uporablja v električnih napravah.

1-014 Ozokerit / Ozokerite / Ozokérite

Naravni rudninski vosek, ki je po sestavi podoben naftnemu vosku in lahko vsebuje rudninske nečistoče.

1-015 Ceresin / Ceresin / Cérésine

Prvotno rafiniran ozokerit. Komercialni proizvod je skoraj vedno primešan naftnemu vosku.

1-016 Petrolatum / Petrolatum / Petrolatum

Poltrdi proizvod iz mikrokristaliziranega voska (glej izraz 1-051) in relativno velike količine mineralnega olja.

1-017 Naravni asfalt / Rock asphalt / Asphalte naturele

Kamen, ki se nahaja v naravi, predvsem apnenčastega, včasih tudi kremenčevega izvora, prepojen z bitumnom.

1-018 Asfalt / Asphalt / Asphalte artificiel (ou synthétique)

Mešanica bitumna in rudninskih snovi.

Opomba: V Severni Ameriki se izraz asfalt uporablja za bitumen.

1-019 Pihan bitumen / Blown bitumen / Bitume soufflé

Oksidiran bitumen, pridobljen s pihanjem zraka v vroči (glej izraz 1-048) ali v raztaljeni bitumen (glej izraz 1-050).

1-020 Parafinski vosek / Paraffin wax / Paraffine

Proizvod, dobljen iz destilatov. Pretežno vsebuje mešanico nasičenih ogljikovodikov, ki so trdni pri običajnih temperaturah. Popolnoma rafiniran parafin ima nizko vsebnost olja in precej izrazito kristalno strukturo.

1-021 Parafinski kotlovec / Paraffin scale / Paraffine écaille

Nepopolno razoljen parafinski vosek, dobljen iz popuščenega voska (glej izraz 1-037).

1-022 Bencin / Gasoline (Petrol) / Essence

Rafiniran naftni destilat, ki običajno vre v območju od 30 do 220 °C in ki se, kombiniran z določenimi dodatki (aditivi), uporablja kot gorivo za motorje z vžiganjem z iskro. V širšem pomenu se izraz uporablja tudi za druge proizvode, ki vrejo v tem območju (glej naravni bencin, itd.).

1-023 Naravni bencin / Natural gasoline (Casing head gasoline) / Essence naturelle

Tekoči naftni proizvod z nizkim vreliščem, dobljen iz naravnega plina z ekstrakcijo. V svojem "naravnem" ali nestabiliziranem stanju vsebuje precej visok delež propana in butana. Z odstranitvijo propana se dobi stabilizirani bencin.

1-024 Specialni bencin / Special boiling point (SBP) spirit / Essence spéciale

Fracija nafte, ki ima relativno ozko območje destilacije in je posebej obdelana za določene namene uporabe.

1-025 Čisti bencin / Sweet gasoline / Essence douce

Bencin, ki vsebuje zanemarljive količine vodikovega sulfida in merkaptanov in tako daje negativno reakcijo na ? Doktor test (glej izraz 2-001).

1-026 Vrhni destilat / Overhead / Distillat de tête

Najbolj hlapna frakcija produkta, ki izhaja na vrhu destilacijske kolone.

1-027 Fluks olje / Flux oil / Huile de fluxage

Olje nizke hlapnosti, primerno za mehčanje bitumna ali naravnega asfalta.

1-028 Olje iz skriljavca / Shale oil / Huile de schiste

Mineralno olje, dobljeno pri pirolizi oljnega skriljavca.

1-029 Mineralno olje / Mineral oil / Huile minérale

Olje, ki vsebuje mešanico ogljikovodikov naravnega izvora ali mešanico ogljikovodikov, dobljenih z obdelavo materialov rudninskega izvora.

1-030 Olje za spiranje benzena (olje za absorpcijo benzena) / Benzole wash oil (Benzole absorbing oil) / Huile de débenzolage

Olje, ki se uporablja za odstranjevanje lahkih aromatskih ogljikovodikov iz plina, dobljenega iz premoga ali iz koksarniških peči.

1-031 Motorno olje / Engine oil / Huile pour moteurs

Mazalno olje, ki se uporablja v strojih z notranjim zgorevanjem in v drugih tipih motorjev.

1-032 Olje za parne turbine / Steam turbine oil / Huile pour turbines à vapeur

Visoko rafinirano mazalno olje, ki ponavadi vsebuje dodatke (aditive) in se uporablja za mazanje parnih turbin. Poleg drugih lastnosti ima tudi dobro sposobnost, da z vodo ne tvori stabilnih emulzij.

1-033 Črno olje / Black oil / Huile noir

Temno mazalno olje, ki se uporablja v nekaterih strojih s počasnim gibanjem.

Opomba: V nekaterih deželah se ta izraz uporablja tudi za kurilna olja iz destilacijskega ostanka..

1-034 Emulgirno olje / Soluble oil / Huile soluble

Olje, ki vsebuje emulgatorje in z vodo tvori stabilne emulzije ali koloidne suspenzije. Uporablja se zlasti za mazanje in hlajenje pri obdelavi kovin.

1-035 Pihano olje / Blown oil / Huile soufflée

Rastlinsko ali živalsko olje, ki se oksidira s segrevanjem in prepihanjem z zrakom, da se poveča njegova viskoznost. Uporablja se kot dodatek (aditiv) oljem za ladijske motorje.

1-036 Voskasti destilat / Waxy distillate / Distillat parafineux

Frakcija, ki vsebuje relativno veliko količino parafinskega voska.

1-037 Surovi parafinski vosek / Slack wax / Gatsch

Surovi parafinski vosek, dobljen pri deparafinaciji destilata; vsebuje visok delež tekočih ogljikovodikov.

1-038 Plin v jeklenkah / Bottled gas / Gaz en bouteille

Utekočinjeni naftni plin, shranjen pod tlakom v primernih posodah.

1-039 Rafinerijski plin / Refinery gas / Gaz de raffinerie

Plin, ki je dobljen pri rafinaciji surove nafte in sestoji v glavnem iz ogljikovodikov.

1-040 Tlačni destilat / Pressure distillate / Distillat de craquage

Nerafiniran destilat, dobljen s krekiranjem (glej izraza 3-002 in 3-003).

1-041 Surova nafta / Crude oil / Pétrole brut

V naravi nastala zmes ogljikovodikov. Surova nafta je lahko parafinske, asfaltne ali mešane osnove, odvisno od prisotnosti parafinskega voska, bitumna ali obeh v ostanku atmosferske destilacije.

1-042 Naftenska surova nafta / Naphthenic base crude / Pétrole brut naphténique

Približno soznačno s surovino na asfaltni osnovi (glej izraz 1-041).

1-043 Destilat mazalnega olja / Lubricating oil distillate / Distillat pour huile lubrifiante

Proizvod, ki ima tako destilacijsko območje in viskoznost kot mazalno olje po rafinaciji.

1-044 Snov za impregnacijo / Cable compound / Mélange isolant pour câbles

Mešanica mineralnega olja in zgoščevalca (petrolatum, smole, polimeri, bitumen itd.), namenjena za impregnacijo izolacije pri električnih kabljih.

1-045 Asfaltni peski / Asphaltic sands / Sables bitumineux

Peski, impregnirani z bitumnom, ki se lahko ekstrahirajo s topilom.

1-046 Bitumensko vezivo / Bituminous binder / Liant bitumineux

Bitumenski proizvod (glej izraz 1-048), ki ima sposobnost aglomeriranja.

1-047 Naftni koks / Petroleum coke / Coke de pétrole

Črnkast trden proizvod, v glavnem sestavljen iz ogljika, večinoma dobljen pri termičnem krekingu.

1-048 Bitumen / Bitumen / Bitume

Viskozna tekočina, poltrdna ali trdna, v glavnem sestavljena iz ogljikovodikov in njihovih derivatov, topna v ogljikovem disulfidu.

Bitumen se pridobiva s predelavo ostankov po destilaciji surove nafte (v posameznih primerih tudi iz najtežje frakcije).

Je tudi sestavina naravnega asfalta (glej izraz 1-017).

V skladu s svojimi lastnostmi se bitumni uporabljajo za emulzije, prekrivanje streh, vodotesnost, izolacijo, gradnjo cest, vezavo agregatov itd.

1-049 Židek bitumen / Cut-back bitumen / Bitume fluidifié

Težko tekoč bitumen, katerega viskoznost je znižana z dodajanjem bolj ali manj hlapljivega razredčila.

1-050 Zmehčan bitumen / Fluxed bitumen / Bitume fluxé

Bitumen, zmehčan z dodajanjem fluks olja (glej izraz 1-027) z relativno nizko hlapnostjo.

1-051 Mikro-kristaliničen vosek / Micro-crystalline wax / Cire microcristalline

Proizvod, v glavnem sestavljen iz mešanice nasičenih ogljikovodikov, ki so trdni pri običajnih temperaturah, imajo finejšo kristalno strukturo kot parafinski vosek in relativno nizko vsebnost olja. Navadno dobljen iz ostankov.

1-052 Emulgiran bitumen / Emulsified bitumen / Bitume émulsionné

Bitumen, emulgiran v vodni fazi, ki vsebuje površinsko aktivno snov.

1-053 Dodatek za povečanje odpornosti proti klenkanju / Anti-knock agent / Agent antidétonant

Proizvod, ki se v zelo majhnih količinah dodaja gorivom za motorje z vžigom z iskro za povečanje njihove odpornosti proti klenkanju. V praksi se kot dodatki za povečanje odpornosti proti klenkanju uporabljajo organokovinske spojine, pri čemer sta najbolj znana svinčev tetraetil in/ali svinčev tetrametil. Obe spojini se uporabljata skupaj s halogenskimi spojinami, da se s tem olajša izločanje svinca po zgorevanju.

1-054 Dodatek (aditiv) / Additive / Additif

Primerna snov, dodana naftnemu proizvodu, ki mu da posebne lastnosti ali mu izboljša njegove naravne lastnosti.

1-055 Inhibitor / Inhibitor / Inhibiteur

Snov, ki se nahaja v naftnih proizvodih v zelo majhnih količinah ali se jim dodaja (glej izraz 1-054) in katere prisotnost v naftnem proizvodu zavira ali preprečuje nastajanje določenih nezaželenih pojavov, kot na primer nastajanje lepljivih snovi v vskladiščenih bencinih, spreminjanje barve mazalnih olj, korozija v turbinah in tako dalje.

1-056 Asfalteni / Asphaltenes / Asphaltènes

Sestavni del naftnih proizvodov z visoko molekulsko maso, temno barvo, brez voskov, netopni v n-heptanu in topni v vročem benzenu.

2. Lastnosti in preskusi**2-001 Test s plumbatom (II) / Doctor test / Essai au plombite de sodium**

Preskus za določanje spojin žvepla, na primer vodikovega sulfida ali merkaptanov, v brezbarvnih ali malo obarvanih naftnih proizvodih pri delovanju teh spojin na natrijev plumbat (II) v prisotnosti elementarnega žvepla.

2-002 Parni tlak / Vapour pressure / Pression de vapeur

Tlak par naftnega proizvoda, določen v ustrezni napravi pri normalnih pogojih.

2-003 Viskoznost / Viscosity / Viscosité

Merilo notranje odpornosti snovi na tečenje. Viskoznost se zmanjšuje, če temperatura narašča.

2-004 Indeks viskoznosti / Viscosity index / Indice de viscosité

Karakteristično število na dogovorjeni lestvici, ki se uporablja za označevanje spreminjanja viskoznosti olj s temperaturo.

Visok indeks viskoznosti izraža relativno majhno spremembo viskoznosti s temperaturo in obratno.

2-005 Preskus z bakrenim trakom (Korozivnost na baker) / Copper strip test / Essai à la lame de cuivre

Preskus za ovrednotenje korozivnosti proizvoda na baker pod določenimi pogoji.